

Stortingets Finanskomite

21.05.2025

NITOs innspill i forbindelse med behandlingen av St. Meld. 2 Revidert nasjonalbudsjett og Prop. 146 S

NITO – Norges ingeniør og teknologorganisasjon, er landets største fagorganisasjon for ingeniører og teknologer med våre mer enn 112 000 medlemmer.

Det grønne og digitale skiftet vil føre til store endringer i etterspørsel etter kompetanse i arbeidsmarkedet framover. Skal regjeringen oppnå sine mål om større energiproduksjon og reduserte utslipp, må tilbudet av ingeniør- og teknologkompetanse økes. I tillegg til å bidra til at norsk arbeidsliv har tilgang på kompetansen arbeidslivet etterspør, er det viktig at det føres en ansvarlig politikk som sikrer energiproduksjon og -forsyning, at norske virksomheters konkurransekraft styrkes og fortsatt høy sysselsetting. Det forutsetter en politikk for lav inflasjon, stabil kronekurs, forutsigbar rente og et konkurransedyktig skatteregime for næringslivet.

Slik vi leser forslaget til reviderte budsjett med tilhørende forslag om tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i budsjettet for 2025 vil ikke forslaget bidra til hverken mer energiproduksjon, økt energieffektivisering eller fler med den kompetansen Norge har behov for framover. På den annen side er det positivt at budsjettet ikke har blitt ytterligere ekspansivt, noe vi mener det er viktig at behandlingen i komiteen heller ikke bidrar til.

Energi

NITO merker seg at regjeringen foreslår å innføre en fastprisordning for strøm fra 1. oktober 2025 (Norgespris), med en foreslått makspris på 40 øre/kWh ekskl. merverdiavgift og øvrige avgifter. Det foreslås også tilsvarende støtteordninger for husholdninger med fjernvarme.

Vi anerkjenner behovet for å sikre forutsigbare og håndterbare strømmregninger for husholdningene. Samtidig vil vi understreke at slik ordning er innrettet risikerer å svekke husholdningenes økonomiske insentiver til energieffektivisering, forbrukerfleksibilitet og investering i lokal energiproduksjon.

For å nå Norges ambisiøse mål om 10 TWh energieffektivisering og 8 TWh solkraftproduksjon, må tiltak for energisparing og lokal energiproduksjon styrkes. Dette gjelder særlig støtteordningene i Enova og Husbanken som bør forsterkes som en konsekvens av innføringen av Norgesprisen. Vi ber derfor Stortinget øke Enova og Husbankens bevilgninger over Energidepartementets budsjettkapittel 1825 post 50 (Enova) og post 60 (Husbanken) tilsvarende nettokostnaden ved innføring av Norgespris (800 millioner).

Den høye forbruksgrensen knyttet til Norgespris, kan svekke lønnsomheten i mange energieffektiviserings- og solkraftprosjekter i husholdningene, og dermed bremse utviklingen i en sektor som er avgjørende for energiomstillingen. Vi oppfordrer derfor Stortinget om å be regjeringen legge fram

en handlingsplan med nye og eksisterende virkemidler som sikrer at elforbruket i bygg i 2030 ikke overstiger 55,6 TWh og energibruk samlet ikke overstiger 69 TWh i forbindelse med fremleggelsen av statsbudsjettet for 2026. Videre bør Stortinget be regjeringen legge frem en konkret handlingsplan for 8 TWh solkraft som vedtatt i anmodningsforslag 923 i 2023.

NITO mener strømkostnader til husholdninger i større grad bør reduseres gjennom teknologi og incentivordninger for energieffektivisering og fleksibelt strømforbruk. Vi har tidligere anbefalt at statens økte inntekter fra kraftsektoren tilbakeføres til forbrukerne gjennom reduksjon i nettleie.

Vi er derfor fornøyde med at regjeringen i revidert budsjett foreslår å redusere elavgiften (jf. Kap. 5541 post 70) med 4,4 øre/kWh, og at det tas sikte på å fjerne Enova-avgiften fra 1. januar 2026. Dette er steg i riktig retning.

Kraftoverskuddet i Norge er ventet å krympe betydelig mot 2030, samtidig som utbyggingen av ny kraftproduksjon går sakte. Det er derfor bekymringsfullt at regjeringen ikke kombinerer innføringen av Norgespris med tiltak som stimulerer til mer lokal og fornybar kraft.

Riktig og viktig kompetanse

For å styrke rekrutteringsgrunnlaget til ingeniør- og teknologistudier etterlyser NITO en sterkere satsning på realfag i skolen og ingeniør- og teknologiutdanning i forslaget til revidert budsjett. I dag tilbyr ni universiteter og høyskoler forkurs eller realfagskurs som alternativ opptaksvei til ingeniørutdanning og syv studiesteder tilbyr y-vei og tresemesterordning for å rekruttere flere ingeniørstudenter. Omtrent 750 studenter gjennomfører disse ordningene årlig. Disse ordningene har ikke øremerket finansiering og er utsatt når den økonomiske situasjonen ved universiteter og høyskoler er strammere.

NITO ber derfor om en egen finansiering av forkurs, realfagskurs, y-vei og tresemesterordning til ingeniørutdanningene.

Blodberedskap

Landets blodberedskap er avhengig av nok bioingeniører. For at Norge skal være godt nok beredt og rustet i møte med kriser, krig og demografiske endringer, er det viktig å utdanne nok personell med riktig kompetanse. Alle de regionale helseforetakene har meldt behov for flere bioingeniører frem mot 2035. Blodbanken har per i dag nok med å håndtere daglig drift. Blodbankene har ikke personellressurser nok til å arbeide med blodberedskap. Det trengs flere blodgivere, men det er vanskelig å få til, fordi det er lav bemanning i blodbankene.

NITO har i flere år etterlyst flere studieplasser for bioingeniører ved Universitetet i Innlandet og hadde ønsket seg 30 nye studieplasser hit. I det kommende statsbudsjettet for 2026, ber vi om at det lyses ut 100 nye, varige studieplasser til dette fagfeltet.

Arbeid

Oljepionerene

NITO er positive til at regjeringen nå følger opp Stortingets vedtak og setter av midler til å etablere kompensasjonsordningen for oljepionerene. Det er et viktig og riktig skritt for å anerkjenne innsatsen til dem som la grunnlaget for Norges oljeeventyr – ofte under uforsvarlige forhold som førte til alvorlig sykdom og helseskader.

For NITO er det viktig at departementet gjennomfører forberedelsene nå i høst, og ikke bare tar sikte på det, slik det fremkommer i omtalen i Prop. 146 S side 90. Det vil gjøre at staten kan begynne å behandle søknader og betale ut kompensasjon fra starten av 2026.

Arbeidstilsynet

I deler av Arbeidstilsynet opplever NITO sprenget kapasitet og lang saksbehandlingstid. Arbeidstilsynet spiller en helt sentral og avgjørende rolle for å bidra til et seriøst og trygt arbeidsliv. Det er viktig at tilsynets rolle styrkes både for å bidra i kampen mot useriøse aktører i arbeidsmarkedet, men også i arbeidet med å sikre håndhevelsen av blant annet HMS-regelverket. NITO skulle gjerne sett en styrking av tilsynet utover det midlene som kom i behandlingen av det ordinære budsjettet i høst.

Med vennlig hilsen

Kjetil Lein
President

Egil Thompson
Generalsekretær